

Andrzej Nowakowski

DZIAŁALNOŚĆ UCZNIOWSKICH KLUBÓW SPORTOWYCH W POLSCE W ŚWIETLE PRAWA

1. Uwagi wstępne

Obowiązująca Konstytucja RP z 2 IV 1997 r.¹ w przepisie art. 68 ust. 5 stwierdza, iż władze publiczne (rządowe i samorządowe) preferują rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Wspomniany przepis ustawy zasadniczej formułuje pewne zasady polityki państwa w zakresie ochrony zdrowia ludności i pokrewnych dziedzin. Ta dyspozycja ustrojodawcy podkreśla, że wspomniany obszar życia publicznego należy do obszarów chronionych przez ustawodawstwo zwykłe, ze względu na racje natury biologicznej i społecznej².

Ustawa z 18 I 1996 r.³ o kulturze fizycznej, mimo iż jest przedkonstytucyjnym aktem normatywnym, wiele uwagi poświęca kulturze fizycznej uczniów⁴, tj. osób podlegających obowiązkowi szkolnemu. Poza obligatoryjnym wf., którego minimalne wymiary — jak wiadomo — zostały zwiększone, wspomniana ustawa wymienia inne struktury szkolnej kultury fizycznej. Oprócz stowarzyszeń kultury fizycznej o charakterze ogólnopolskim, w tym Szkolnego Związku Sportowego, czy stowarzyszeń o charakterze regionalnym

¹ Dz. U. Nr 78, poz. 483. Zob. ponadto: K. Pawłowska, A. Nowakowski, *Problematyka kultury fizycznej w polskich konstytucjach. Na dziewięćdziesięciolecie sportu akademickiego w Polsce*. Praca zbiorowa pod red. B. Maksimowskiej, A. Nowakowskiego, J. Rodziewicz-Gruhn, Częstochowa 1999, s. 25 – 29.

² Zob. np.: L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 112.

³ Tekst jednolity: Dz. U. 2001 Nr 81, poz. 889, zm.: Nr 102, poz. 1115.

⁴ A. Nowakowski, *Wychowanie fizyczne uczniów i studentów w świetle nowej ustawy o kulturze fizycznej*, „Wychowanie Fizyczne i Sport”, t. XL, 1996, nr 3, s. 98 – 99.

i lokalnym, ustawa z 1996 r. wprowadza nowy typ stowarzyszenia *sui generis* dostosowanego do zadań systemu edukacyjnego oraz potrzeb i zainteresowań samych uczniów. Są to uczniowskie kluby sportowe (cyt. dalej jako: uks), wymienione w przepisie art. 7 cytowanej ustawy. Ustawowa ranga tych klubów jest znaczna, skoro ustawodawca uznał za stosowne umieszczenie przepisów dotyczących ich działalności w rozdziale 2 ustawy z 1996 r. dotyczącym struktury organizacyjnej kultury fizycznej, przed przepisami poświęconymi klubom i związkom sportowym, PKOl, Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu i pozostałym stowarzyszeniom kultury fizycznej⁵.

Z samej ustawowej definicji uks wynika ich specyficzny charakter pośród pozostałych stowarzyszeń kultury fizycznej. Uks jest stowarzyszeniem kultury fizycznej, gdyż ustawodawca przewidział, iż do jego działalności mają zastosowanie przepisy ustawy z 7 IV 1989 r. — Prawa o stowarzyszeniach⁶, z wyłączeniem przepisów dotyczących rejestracji stowarzyszeń (art. 7 ust. 2 ustawy z 1996 r.). W niniejszym artykule zostanie omówione — tworzenie uks, właściwość organów i tryb tworzenia uks oraz nadzór nad ich działalnością, a także ustawowe gwarancje chroniące ich działalność przed arbitralnością organów administracyjnych.

2. Tworzenie uczniowskich klubów sportowych

Zarówno ustrojodawca w przepisach art. Konstytucji RP — jak również ustawodawca we wspomnianej ogólnej ustawie z 1989 r. zapewnili swobodę tworzenia stowarzyszeń, z wyjątkiem szczególnych sytuacji, w których ze względu na dobro ogółu, ich tworzenie podlega ograniczeniom⁷. Ta generalna uwaga odnosi się również do stowarzyszeń kultury fizycznej pod rządami ustawy z 1996 r., w tym do uks. Przepis art. 7 ust. 3 tejże ustawy stanowi, że członkami uks mogą być „w szczególności” uczniowie, rodzice i nauczyciele, a więc te osoby fizyczne, które składają się na społeczność szkolną, w rozumieniu przepisów ustawy z 7 IX 1991 r. o systemie oświaty⁸. Nie jest to wyczerpujące, stąd też należy przyjąć, że członkami uks mogą być inne osoby z zewnątrz szkoły, nawet nie związane z oświatą, w tym przede wszystkim czynnie wspomagające daną szkołę, np. przedstawiciele organu samorządu terytorialnego prowadzącego szkołę, sponsorzy czy przedstawiciele rad

⁵ Zob. odpowiednie hasła dotyczące tychże pojęć zawarte w *Wielkiej encyklopedii prawa*, pod red. E. Smoktunowicza, Białystok 1999, s. 401 i n.

⁶ Tekst jednolity: Dz. U. 2001, Nr 79, poz. 855.

⁷ E. Smoktunowicz, *Prawo zrzeszania się w Polsce*, Warszawa 1992, s. 84 – 89.

⁸ Tekst jednolity: Dz. U. 1996 Nr 67, poz. 321 z późn. zm.

patronackich. Z treści wspomnianego przepisu wynika, że członkami zwykłymi uks mogą być tylko osoby fizyczne.

Ponieważ ustawa nie zawiera żadnych ograniczających rozwiązań, można wnioskować, że w praktyce jest możliwe istnienie uks, obejmującego swym zasięgiem dwie lub więcej szkół w danej miejscowości. Taka sytuacja może mieć miejsce zwłaszcza wówczas, gdy te szkoły korzystają z jednego obiektu sportowego, tej samej kadry nauczycielskiej, bądź gdy zainteresowania sportowe samych uczniów są zbliżone. Klub — w zależności od miejscowych warunków i potrzeb — może być klubem jedno- lub wielosekcyjnym, powołanym dla uprawiania jednej lub więcej dyscyplin sportu, w tym minidyscyplin, pozostając pod opieką właściwego związku sportowego.

W celu założenia uks zawiązuje się komitet założycielski, w liczbie co najmniej 15 osób, który uchwała statut klubu, powołuje tymczasowe władze, upoważniając swoich przedstawicieli do wykonania niezbędnych czynności związanych z wpisem klubu do ewidencji. Ponieważ — jak już wspomniano — przepisy ustawy z 1996 r. odsyłają w tym względzie do ogólnych rozwiązań zawartych w Prawie o stowarzyszeniach z 1989 r., toteż czynności założycielskie uks regulują przepisy ustawy z 1989 r.

W myśl przepisu art. 10 Prawa o stowarzyszeniach statut każdego stowarzyszenia, w tym uks, winien zawierać niezbędne dane, w tym jego nazwę, siedzibę i teren działania, regulować kwestię członkostwa, finansów i władz stowarzyszenia oraz sposób dokonywania zmian statutu tudzież rozwiązania stowarzyszenia. Osoby prawne mogą być jedynie członkami wspierającymi uks.

Przepis art. 11 Prawa o stowarzyszeniach zawiera domniemanie stwierdzające, iż najwyższą władzą uchwałodawczą jest walne zebranie stowarzyszenia. W przypadku uks najwyższą władzą może być również — w zależności od jego liczebności — walne zebranie delegatów. Każde stowarzyszenie, łącznie z uks, winno posiadać bieżący organ wykonawczy (zarząd) oraz organ kontroli wewnętrznej (komisję rewizyjną albo sąd koleżeński).

Przed dokonaniem wpisu do ewidencji uks, zgodnie z przepisem art. 12 Prawa o stowarzyszeniach, komitet założycielski składa wniosek wraz ze statutem, listą założycieli zawierającą dane stwierdzające ich tożsamość, własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego oraz tymczasową siedzibę uks (z reguły będzie to miejscowa szkoła). Nazwa danego uks wiąże się zwykle z miejscową tradycją, nazwą albo patronem szkoły albo miejscowością, w której działa. Dane niepełne bądź nieściśle podlegają uzupełnieniu przed dokonaniem wpisu do ewidencji uks.

Wspomniane Prawo o stowarzyszeniach w art. 3 przewiduje ograniczenia w zakresie członkostwa osób małoletnich. W myśl tegoż przepisu prawo za-

kładania stowarzyszeń przysługuje jedynie obywatelom polskim, mającym pełną zdolność do czynności prawnych (pełnoletnim) i nie pozbawionych praw publicznych. W stowarzyszeniach typu uks możemy w praktyce mieć do czynienia z następującymi sytuacjami: 1. Jeżeli dany uks zrzesza wyłącznie małoletnich (uczniów), wówczas posiadają oni bierne i czynne prawo wyborcze. Będzie to rzadka sytuacja, ponieważ ustawa z 1996 r. wymienia kategorie osób pełnoletnich, mogących należeć do uks. 2. Jeżeli zrzesza on małoletnich poniżej 16 roku życia, wówczas mogą oni należeć do uks za wyraźną (pisemną zgodą) swych przedstawicieli ustawowych (rodziców, opiekunów), jednakże bez prawa udziału w głosowaniach na walnych zebraniach oraz bez biernego i czynnego prawa wyborczego. Opisana tu sytuacja może mieć miejsce w szkołach podstawowych i gimnazjach. 3. Jeżeli w składzie uks są małoletni pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, to mimo iż w świetle prawa cywilnego posiadają oni ograniczoną zdolność do czynności prawnych, to mogą oni nie tylko samodzielnie przystępować do uks, lecz również korzystać z biernego i czynnego prawa wyborczego, z tym że w zarządzie uks większość (50% + 1) muszą stanowić osoby pełnoletnie. Ta sytuacja ma w praktyce miejsce w szkołach średnich (ponadgimnazjalnych).

3. Właściwość organów i tryb postępowania wobec uczniowskich klubów sportowych

Obowiązująca Konstytucja RP w art. 58 ust. 3 stwierdza, że ustawa rozstrzyga, które stowarzyszenia (zrzeszenia) są rejestrowane na drodze sądowej. Tak więc ustawa zasadnicza przekazuje tę kwestię do rozstrzygnięcia ustawodawcy zwykłego. Niemniej jednak w polskim ustawodawstwie od 1989 r. sądowy tryb rejestracji stowarzyszeń uważa się za dominujący.

Jakie było zatem *ratio legis* ustawodawcy? Już pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy z 3 VII 1984 r. o kulturze fizycznej⁹ powstawały uks, będące zarejestrowanymi stowarzyszeniami kultury fizycznej. Były one wówczas rejestrowane i nadzorowane przez właściwych wojewodów, lecz decyzje o ich rejestracji zawierały liczne elementy uznaniowe¹⁰. Powstawały one po to, aby ułatwić, zwłaszcza dzieciom szkół podstawowych, uprawianie nowych popularnych dyscyplin sportowych. Ustawodawca, w ustawie z 1996 r., doszedł do wniosku, że droga postępowania przed organem administracji publicznej będzie bardziej odformalizowana i mniej uciążliwa niż droga sądowej rejestracji. Jest ona wprawdzie bardziej demokratyczna, lecz za to zbyt czaso-

⁹ Dz. U. Nr 34, poz. 181 z późn. zm.

¹⁰ L. Jaczynowski, *Kierowanie i działalność w organizacjach społecznych*, Warszawa 1995, s. 130 – 132.

chłonna, wiążąc się ponadto z opłatami sądowymi w toku postępowania rejestracyjnego. Tak więc pod rządami ustawy z 1996 r. uks stanowią jedyny w polskim ustawodawstwie przykład stowarzyszenia z osobowością prawną art. 7 ust. 5 cyt. ustawy), które jest kreowane w drodze pozasądowej. Dzięki tej mało skomplikowanej procedurze liczba uks zwiększyła się z 1550 w 1995 r. do 3300 w 1997 r.¹¹

Pierwotnie organem dokonującym wpisu uks do ewidencji był — według przepisu art. 7 ust. 4 cyt. ustawy o kulturze fizycznej — właściwy wojewoda. Jednak w wyniku ustawy z 24 VII o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa¹² odtwarzającej powiatowy szczebel zarządzania, z mocą obowiązującą od 1 I 1999 r., nastąpiła zasadnicza zmiana kompetencji. Na mocy przepisu art. 111 tzw. dużej ustawy kompetencyjnej z 24 VII 1999 r.¹³ — organem rzeczowo właściwym do prowadzenia ewidencji uks jest starosta właściwy ze względu na siedzibę klubu (właściwość miejscowa). Wykonuje on to zadanie, odmiennie niż sprawowanie bieżącego, tzw. sygnalizacyjnego nadzoru nad pozostałymi stowarzyszeniami kultury fizycznej, jako zadanie własne, a nie zlecone przez administrację rządową.

Jeżeli wniosek w sprawie uks czyni zadość ogólnym wymogom Prawa o stowarzyszeniach, starosta dokonuje wpisu do ewidencji uks. Ponieważ wpis ten kreuje nową osobę prawną, posiada on charakter konstytutywny. Rozstrzygnięcie starosty w przedmiocie wpisu uks do ewidencji następuje wyłącznie w drodze decyzji administracyjnej, gdyż to orzeczenie rozstrzyga co do istoty sprawy o uprawnieniach i obowiązkach nowego podmiotu prawa (art. 104 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego)¹⁴. Przy czym starosta nie może odmówić wpisu uks do ewidencji, jeśli nie zachodzą wyraźne przesłanki negatywne określone ustawowo. Zatem jego decyzja nie ma charakteru decyzji wydanej na zasadzie tzw. swobodnego uznania. Decyzja o wpisaniu uks do ewidencji winna zapaść niezwłocznie, w zasadzie jednak nie później niż w ciągu 1 miesiąca od daty złożenia wniosku (art. 35 § 3 k.p.a.). Osobowość prawną nabywa uks z chwilą uprawomocnienia się decyzji o wpisie do

¹¹ *Organizacja kultury fizycznej. T. I: Ogólne uwarunkowania*, Praca zbiorowa pod red. L. Jacynowskiego, Warszawa 1999, s. 54. Zob. ponadto: A. Nowakowski, *Status prawny uczniowskich klubów sportowych w Polsce*, „Zeszyty Naukowe WSZ w Częstochowie 2001, nr 3(15), s. 5 – 15.

¹² Dz. U. Nr 96, poz. 603.

¹³ Dz. U. Nr 106, poz. 668. Zob. ponadto: A. Nowakowski, *Uprawnienia samorządu terytorialnego w dziedzinie kultury fizycznej w świetle ustaw samorządowych i ustawy kompetencyjnej z 1998 r.*, „Wychowanie Fizyczne i Sport” t. XLIII, 1999 nr 3, s. 153 – 156.

¹⁴ Zob.: E. Smoktunowicz, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Kodeks postępowania administracyjnego*, Warszawa 1994, s. 159 – 166.

ewidencji, tj. w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji wnioskodawcom (art. 129 § 2 k.p.a.)¹⁵.

Decyzja odmowna w przedmiocie wpisu uks do ewidencji może zapaść wyłącznie wówczas, jeżeli uks nie spełnia warunków określonych w ustawie (Prawie o stowarzyszeniach, ustawie o kulturze fizycznej względnie innych aktach normatywnych rangi ustawy). Takie rozstrzygnięcia, wynika z treści art. 14 Prawa o stowarzyszeniach. Pojęcie niespełnienia warunków określonych w ustawie można rozumieć jako: 1. niespełnienie warunków natury formalnej, jeżeli nie podlegają one sanacji (np. udowodnienie przez organ, że założycielami są osoby fikcyjne), albo nie dające się usunąć wady bądź luki wniosku, 2. względy natury merytorycznej, jeśli np. okazałoby się, że mający powstać uks jest w rzeczywistości innym podmiotem prawa, względnie jego powstanie zagrażałoby porządkowi prawnemu. Przy wystąpieniu jednej z powyższych przesłanek, starosta jest zobligowany wydać decyzję odmowną.

Od takiej decyzji służy wnioskodawcom odwołanie do właściwego samorządowego kolegium odwoławczego za pośrednictwem starosty, w terminie dni 14 od daty doręczenia decyzji. Organem odwoławczym (II instancji) w przypadku uks pozostaje kolegium, gdyż ta kwestia należy do kategorii zadań własnych starostów¹⁶. Decyzja wojewody, będącego organem II instancji jest decyzją ostateczną w rozumieniu przepisu art. 16 § 1 k.p.a. Ze względu na znikomą kontrowersyjność zagadnień prawnych związanych z powstawaniem uks, decyzje negatywne organów I instancji oraz wdrożenie toku odwoławczego będą z pewnością należeć do rzadkości.

4. Nadzór nad działalnością uczniowskich klubów sportowych

W przypadku działalności uks właściwy starosta skupia w jednym ręku funkcje organu: 1) kreującego, 2) sprawującego bieżący nadzór na działalnością klubu. W ramach swych uprawnień nadzorczych, starosta posiada cały wachlarz środków prawnych, przewidzianych w Prawie o stowarzyszeniach (rozdz. 3, art. 25 – 32). Stosowanie tych środków podlega gradacji — od żądania odpisów uchwał (wyjaśnień) od władz klubu, udzielania upomnień, poprzez nakładanie grzywien (jednorazowo do 5000 zł), uchylanie uchwał (sprzecznych z prawem i statutem) — aż do skreślenia uks z ewidencji, co stanowi odpowiednik rozwiązania stowarzyszenia zarejestrowanego. Środek ostateczny w postaci skreślenia uks z ewidencji może mieć zastosowanie jedynie wtedy, jeżeli klub wykazuje rażące i uporczywe naruszenie prawa albo

¹⁵ Kodeks postępowania administracyjnego. Tekst ujednolicony na dzień 1 stycznia 1999 r. z komentarzem do ostatnich zmian D. Kijowskiego, Białystok 1999, s. 15 i n.

¹⁶ Zob. np.: *Prawo administracyjne*, pod red. M. Wierzbowskiego, Warszawa 1997, s. 222.

postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem. Przed podjęciem tego ostatecznego środka, starosta może — w jak najszerszym zakresie — zobowiązać władze uks do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie.

W myśl przepisu art. 30 Prawa o stowarzyszeniach jeżeli uks nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych, wówczas starosta ustanawia kuratora. Kurator winien w ciągu 6 miesięcy zwołać walne zebranie (zebranie delegatów), w celu wyłonienia zarządu zdolnego do bieżącej działalności.

Starosta jest władny wydać decyzję o skreśleniu uks z ewidencji nie tylko jako środek represyjny, lecz również w przypadkach określonych przepisem art. 31 Prawa o stowarzyszeniach, jeżeli: 1. liczba członków zmniejszyła się poniżej minimalnego *quorum* 15 osób, 2. klub nie posiada przewidzianych w statucie władz i nie ma warunków do ich wyłonienia w okresie nie dłuższym niż rok. Ten przepis ma na celu zapobieżenie bezczynności i bezwładowi organizacyjnemu stowarzyszeń, w tym również uks.

Wszystkie rozstrzygnięcia nadzorcze starosty wobec uks zapadają wyłącznie w drodze decyzji administracyjnej, z odpowiednim prawnym i faktycznym uzasadnieniem, z prawem wniesienia odwołania do właściwego samorządowego kolegium odwoławczego, o czym wspomniano w ust. 3 niniejszego opracowania. W praktyce — w odniesieniu do uks — rozstrzygnięcia o charakterze nadzorczym, zwłaszcza najbardziej dolegliwe — będą zapadać niezmiernie rzadko.

Nadto wszystkie ostateczne decyzje kolegiów dotyczące działalności uks, podlegają — na ogólnych zasadach — zaskarżeniu do NSA, w trybie i na warunkach przewidzianych w ustawie z 11 V 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym¹⁷. W aktualnym stanie prawnym, na zasadzie tzw. generalnej klauzuli kompetencyjnej, wszystkie decyzje organów administracji publicznej w zakresie nadzoru nad stowarzyszeniami, w tym stowarzyszeniami kultury fizycznej, łącznie z uks, podlegają kompetencji tego sądu¹⁸. W ten sposób również w odniesieniu do uks ma zastosowanie droga sądowa, w przypadku kwestionowania przez organy administracyjne legalności jego działania.

W przypadku rozwiązania uks (samorozwiązania uchwałą walnego zebrania członków, bądź skreślenia z ewidencji), jego majątek (zwykle gotówka i mienie ruchome), przeznaczają się na cel określony w statucie, uchwale o rozwiązaniu, bądź — w przypadku braku takich wskazań — na określony

¹⁷ Dz. U. Nr 74, poz. 368 z późn. zm. Zob. ponadto: J. Świątkiewicz, *Komentarz do ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym*, Warszawa 1995, s. 32 i n.

¹⁸ Por.: A. Nowakowski, *Problematyka kultury fizycznej w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego*, „Wychowanie Fizyczne i Sport” t. XXXVIII, 1994 nr 1, s. 79 – 83.

cel społeczny (art. 38 Prawa o stowarzyszeniach.). Likwidację uks przeprowadza zarząd (w przypadku samorozwiązania), zaś w przypadku skreślenia uks z ewidencji, likwidatora wyznacza starosta.

5. Wnioski końcowe

Ustawa z 1996 r. ujęła żywiołowo rozwijający się ruch sportu szkolnego, przejawiający się w formule uks w odpowiednie ramy prawnoorganizacyjne. Ponieważ w polskim prawie począwszy od 1989 r. obowiązuje zasada pluralizmu ruchu stowarzyszeniowego, toteż ta zasada ma pełne zastosowanie do stowarzyszeń kultury fizycznej, w tym szkolnej kultury fizycznej. Oprócz uks — w szkołach mogą działać szkolne stowarzyszenia sportowe, wspomniane w przepisie art. 56 wspomnianej ustawy z 1991 r. o systemie oświaty. Ponadto dzieci i młodzież, z ograniczeniami wynikającymi z ogólnych norm Prawa o stowarzyszeniach, mogą również należeć do pozaszkolnych stowarzyszeń promujących kulturę fizyczną, w tym do gniazd „Sokoła”, odradzającego się po 1989 r.

Jednak w praktyce uks są instytucjonalnie najbardziej powiązane ze strukturami zarządzania oświatą, zwłaszcza w mikroskali, realizując w swych statutach i praktycznej działalności cele tożsame w celami edukacyjno-oświatowymi reformowanej polskiej szkoły. Należy też wspomnieć, że kadra instruktorsko-trenerska zatrudniona w uks korzysta z praw i obowiązków przysługujących nauczycielom, zgodnie z przepisami ustawy z 26 I 1982 r. — Karta Nauczyciela.¹⁹

Po pięciu latach (1996 – 2001) obowiązywania aktualnej ustawy o kulturze fizycznej, można wyprowadzić wniosek, iż uczniowskie kluby sportowe stały się trwałym i nieodzownym składnikiem instytucjonalnej infrastruktury kultury fizycznej w Polsce.

¹⁹ Tekst jednolity: Dz. U. 1997 Nr 56, poz. 357 z późn. zm.

SUMMARY

Andrzej Nowakowski

LEGAL STATUS OF PUPILS' SPORT CLUBS IN POLAND

Democratic changes in Poland began in 1989 and gave rise to the pluralism of all kinds of associations, including physical culture associations. Pupils' sport clubs were organized in Polish schools, in order to increase the educational influence of school on children and youth, as well as to popularize new disciplines of sport. The Act on Physical Culture of the 18th of January 1996, institutionalized the existence of pupils' sport clubs. They are registered in a special Registration Book kept by local starosts (heads of Polish local administration units). Students' sports clubs have become a strongly established element of physical culture in Poland.

Podobnie musi to tyżżyć także i socjologii, zwłaszcza jej subdyscyplin branżowych. W Niemczech już od wielu lat na terytorium byłej RFN działa m.in. Akademia Wiedzy Dorywcowskiej, jest ona zorganizowana na cześć francuskiej Europejskiej Akademii Wiedzy Młodych. Młodzi tuż, studenci, przyszli studenci, praktykanci w zawodach urzędniczych i prawniczych, dochodzą się na sesjach wyjazdowych, nie w geografii politycznej, naukach politycznych, socjologii organizacji, elementach prawa itp. Chodzi tu nie tylko o zdobywanie nowych informacji, ale o możliwość ich kontraktowania z innymi ludźmi. Praktyczny wymiar wiedzy, zdobywanej w ramach nauki jest szczególnie istotny także w odniesieniu do nauk agronomii i rolniczych. Poza zasobami informacji oraz umiejętnością syntezy i znajomością mechanizmów społecznych, można usprawnić własną pracę i dokonywać niejednokrotnie podanych wyborów i decyzji. Poza systemem podważenia swych kwalifikacji absolwent wyższej uczelni często nie może pracownik stanąć musi w charakterze arbitra, zwłaszcza przy rozstrzyganiu sporów międzyklubowych.

W przypadku nauki społecznej, jako jest socjologia, szczególnie mać się być połączony na wypracowanie socjotechnik działania. Socjotechniki i określone bywają często mianem tzw. „inżynierii społecznej”. Stos-

¹ Zob. Socjotechnika jako element oddziaływań, prace zbiorowe pod red. A. Polgórskiej, Warszawa 1970.